

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Določeni tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Bekopiel se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z mesecem marcijem poteklo je naročnikom četrtletnikom naročilo. Prosimo torej, naj se podvzajo nadalješnje naročnino doposlati, da se jim dopošiljanje lista ne pretrga ali ustavi. List stane do 1. julija 80 kr., do 1. oktobra 1 fl. 60 kr. in do konca leta 2 fl. 20 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštnih nakaznicah.

Upravnistvo.

Čudno, prečudna hvala.

(Konec iz štev. 4.)

Česar smo bili pričakovali, tega smo nekaj dočakali, žal, da nismo vsega. Ono naznanilo ni prišlo v „Medjimurje“ po naključji, ampak „ablegat“, pri nas bi se mu reklo, da je drž. poslanec, g. Rakovsky je bil tudi v tem „veliki mešter“ ter je Bog zna, kako ali spravil je tisto naznanilo v „Medjimurje“, ne da bi uredniku Margitai Jozsefu prišla sumnja, da tiči v naznanilu več, kakor navadna novica. Oči je uredniku še le odprl duhovnik Molnár István in to radi priznamo, da jako spretno in odkrito.

V številu 5. in 6. „Medjimurja“ priobčuje se njegov odgovor na ono naznanilo: Slobodni zidarji. „Njih veliki mešter“, pravi, „g. St. Rakovsky pozivlje vse ljudstvo na istinito, bratsko ljubezen, češ, da smo pred Bogom vsi ednaki, tako bogati, kakor siromaki.“ V tem pa pač „novi“ veliki mešter ni povedal nič novega, kajti je že več, kakor 1800 let preteklo, odkar je veliko večji „mešter“, namreč izveličar sveta, Jezus Kristus, zapovedal, naj ljubimo bližnjega, celo sovražnika svojega ter je učil, da smo pred Bogom vsi ednaki, tako bogati, kakor siromaki. Isto oznanjuje sv. kat. cerkev neprestano in to čuje se v vsaki kat. cerkvi nedeljo za nedeljo. . . .“

Na to dokazuje g. Molnár, kako se kaže ta ljubezen v kat. cerkvi, izlasti mu pa služi

v to izgled kardinala Šimora, ki sto in sto jezer razdeli skoro vsako leto na dobrodelne naprave in taci se nahaja po celi domovini, tudi v Medjimurji in njih nobena ni delo „slobodnih zidarjev“ — vse so izrastle iz kršč. ljubezni, iz tal kat. cerkve.

„Čitam na dalje“, piše g. Molnár, „da se društva slobodnih zidarov skrbé za to, da pritiskano siromaštvo svigdi pravice zadobi a gzdavo gospodarstvo, da se potere“. Na to ima pa odgovor, da pretrese lahko celo „ablegata“ Rakovsky. „Pitam“, pravi, „koga so in kake siromake so oslobodili njih tlačiteljev? — Brž nikoga, kajti g. Pulsy je bil pred meseci še ravno tak veliki mešter, kakor je sedaj g. Rakovsky, pak sam sebe ni mogel ubraniti uzurašev (oderuhov), nego prišel je in je tožil jih sodniji“.

Kar se tiče potlej tega, da čejo „slobodni zidari“ poslej na delo in to pod „obrambo same vlade“, „verujem“, pravi g. Molnár, „na toliko, da dojdú lepi govori na svetlo, ali njihovi čini namere in sredstva budu i na dalje otajna, skrita, temična, kakor je temična ona hiža, vu koju svoje regrute (novince) peljaju. Krt ostane pod zemljum i rova nevidljivo . . .“ V kratkih pa čvrstih črtah nariše za tem g. Molnár to rovanje „slobodnih zidarjev“ in prisili na konci celo uredništvo „Medjimurja“ na to, da izjavi: „K našoj zastavi jesmo i hočemo ostati verni za naveke“.

Lehko vemo, da je bila ta izjava grenka uredniku ali nam ne velja ona veliko, kajti mož, ki vidi v tem največjo srečo za svoje ljudstvo, če ga prevstvari v madjarsko, tak mož pač ne zasluži, da mu človek kaj verjame. Kakor doslej, tako ostane pri njem tudi poslej: Kar je madjarsko, velja njemu vse in njemu je največja sreča, da dela za madjarstvo. Ubogo ljudstvo, ki nima berila, kakor je tako, ki mu ga podaje „Medjimurje“!

Mož, ki se mu tresó hlačice, ako sluti le iz dalje, da se godi kaj pod „obrambo vlade“,

to je madjarske, tak mož pač ni za to, da ljudstvo drži kaj na njegovo besedo. Da je pa pri njem tako, to vedó naši bralci lahko iz vsega, kar so doslej izvedeli o njem. Mi ne znamo, koliko ali nekaj bralcev imamo v Medjimurji, le-te pa prosimo zato, naj gledajo, da dobé ljudje drugo berilo v roke. Naj bo že to, katero koli, samo „Medjimurje“ naj ne bode!

To je pogubljivo in ostane tako, če še desetkrat priseže slavni Margitai Jozsef na „svojo zastavo“. Častita duhovščina pa naj gleda, da se otrese sama jarma, nasilja, ki se ji dela od madjarstva. Dokler pa še ne more tega, naj skrbi ljudstvu, da dobi boljše berilo v roke, kakor je „Medjimurje“.

Slov. jezik in c. kr. uradi.

(Konec.)

Da pa bralci „Slov. Gospodarja“ še bolj razvidijo, da se res nismo potegovali za same malenkostne reči in prijekali „bika za rep, namesto za roge“, objavljam, kakor sem bil že obljubil, celo dotično prošnjo od besede do besede. Prošnja se glasi:

„Vis c. kr. justično ministerstvo!

Okraj Šmarski — St. Marein bei Erlachstein — na južnem Štajarskem je popolnoma slovenski. Za Nemce se je dalo vpisati pri zadnji štetvi komaj 40 oseb, in še to so večinoma uradniki; vsi ostali stanovniki — po številu 18.100 — so Slovenci.

Tembolj se čudime in žali nas to, da se slovenski naš jezik in ž njim vred narodnost naša pri tukajšnjem c. kr. okrajnem sodišči v Šmarji tako prezira! Akoravno ima sodišče opraviti izključljivo le s slovenskimi strankami vidimo na poslopji, kjer uraduje, samo nemški napis: „K. k. Bezirksgericht St. Marein“ pod c. kr. orlom! Istotako so napisi nad posameznimi vrati, kjer poslujejo uradniki in sodniki, samo v nemškem jeziku. Človek bi mislil, da so toti napisi za to, da se stranke lahko po njih ravna in da razvidijo, kje biva kak urad, oziroma sodnik; človek bi nadalje sklepal, da bodo toti napisi pri našem sodišči, ki je samo za slovenske stranke, tudi slovenski, ali napisi so samo v jeziku nemškem! Ako se taki napisi napravljajo v tujem, strankam nerazumljivem jeziku, pravi se to nezmisel in je prav takó, kakor bi jih sploh ne bilo. Stranke morajo vendar-le še popraševati, kje uraduje ta ali oni uradnik. Uradni pečat je pri našem sodišči za vse odloke, tudi za slovenske samo nemški. Pozivi, s katerimi se kličejo stranke in priče k sodišču, so nemški. Sprejemni listi, s katerimi morajo stranke potrjevati prejém odlok, razsodb, pozivov itd., so seveda ravno tako samo nemški.

Nam Slovencem se godi s tote strani —

in ne samo pri nas v Šmariji, ampak tudi po drugod po Slovenskem! — očitvidna krivica. Naš narod umeje slovenski čitati in pisati; ako dobiva torej slovenske dopise, vé takoj, kaj zahteva od njega c. kr. sodišče. Pri nemških pozivih pa ti mora iskati še le tolmača, ali ta ne zadene vselej prave, tako, da imajo stranke lahko večkrat veliko škodo. Pravici to gotovo ne koristi.

Visoko c. kr. justično ministerstvo, stoječe vselej in vsekdar na principu državnih osnovnih zakonov, pokazalo je že premnogokrat tudi nam Slovencem nasproti, kako resno mu je mar, da se strogo izvaja jezikovna enakopravnost zamčena nam v § 19. Zatorej prosimo s popolnim zaupanjem:

Vis c. kr. justično ministerstvo blagovoli zaukazati, da se na našem c. kr. okr. sodišči naredi pod c. kr. orlom slovenski napis: „C. kr. okrajno sodišče v Šmariji; da si naše okr. sodišče omisli slovenski uradni pečat, slovenske pozive, sprejemnice in druge potrebne slovenske tiskovine, ter da take tiskovine potem tudi upotreblja“.

V Šmariji pri Jelšah, dne 9. dec. 1888.

(Sledé podpisi.)

Ne pričakujmo vsega od naših deželnih in državnih poslancev! Poleg teh naših zastopnikov je jeden glavnih pripomočkov za dosego narodnih pravic tudi pritožba, rekurz in prošnja. Vlada sama je že večkrat izjavila, da želi pojasnil izmed ljudstva samega; vlada želi in hoče imeti konkretnih slučajev v rokah, ker tako najlezje izvé potrebe in zahteve prebivalstva. Razen tega so take pritožbe tudi močna oslomba našim poslancem, ker po tem takem vlada izvé, da želje naših poslancev so želje narodove in ne samo njih osebne želje. Primeri rekurze slov. občin za slovensko ljudsko šolo, ki so imeli že nekaj uspehov! S tega širšega in višjega stališča, naj se ocenjuje naša gori omenjena pritožba. Prepričan sem, ako vsak okraj na slovenskem Štajarskem pošlje enake pritožbe na Dunaj, kakor okraj Šmarski, da to gotovo ne bo brez uspeha. To utegne spoznati tudi gosp. dopisnik, ki je spisal svoj odziv na naš poziv. „Trkajte in odprlo se vam bode!“ tako misli tudi poslej Šmarčan.

Gospodarske stvari.

Gnojišča in njih streha.

Da je gnojišče glavnic, ki daje dobre obresti, to je zuano in slab gospodar, ki ne gleda na to da ima dobro gnojišče, t. j. da pospravi gnoj čem bolje mogoče v kup, dokler ga ne izvozi na polje. To pa ni tako lahko, kakor se misli. Jama na kakem konci dvorišča, v katero se spravlja gnoj iz hlevov, ta še ni